

Конаш А. О.

студентка 1-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

У наш час створення Державного бюро розслідувань у багатьох людей асоціюється із прийняттям Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2014 року. Проте насправді цей орган пройшов досить тернистий шлях, який зайняв великий проміжок часу. Історію становлення даного державного інституту можна умовно поділити на два періоди: перший — становлення та діяльність Національного бюро розслідувань, другий — становлення та діяльність Державного бюро розслідувань, що діє зараз.

Актуальність цього питання обумовлюється процесом реформування судової та правоохоронної систем нашої держави. Неможливо не згадати, що інтеграція України до Європейського союзу потребує негайного вирішення проблем пов'язаних зі злочинами держслужбовців, суддів та інших посадових осіб. Особливої уваги заслуговують злочини, що віднесені до корупційних.

Діяльність Державного бюро розслідувань є надзвичайно важливим у розвитку України як демократичної, правової та соціальної держави. Саме це є ще одним підтвердженням актуальності даної теми.

Створення даного правоохоронного органу має неоднозначну та конфліктну історію, яку, як зазначалося раніше, можна умовно поділити на два періоди. Слід констатувати той факт, що Державне бюро розслідувань бере свої витоки ще з 1997 року, коли 24 квітня 1997 року Указом Президента України було створено Національне бюро розслідування, основним завданням якого було проведення досудового розслідування та оперативно-розшукових заходів щодо злочинів, що несуть суспільну та національну загрозу. Також до завдань потрібно віднести інформаційно-аналітичну діяльність, що має на меті прогнозування та аналіз статистики, і динаміки злочинності в суспільстві.

Основною правовою підставою створення Національного бюро розслідування доцільно вважати статтю 106 Конституції України, відповідно до якої Президент України забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави.

Проте у процесі повного реформування майже всіх державних інститутів, Кримінальним процесуальним кодексом України було передбачено створення нового державного органу — Державного бюро розслідувань, до повноважень якого слід віднести здійснення досудо-

вого розслідування правопорушень, вчинених вищими посадовими особами. Згодом, 12 листопада 2014 року було прийнято Закон України «Про Державне бюро розслідування», за яким Державне бюро розслідувань визнано центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції.

Аналізуючи питання створення цього органу, слід звернутися до основних причин та передумов виникнення даного органу. До них можна віднести необхідність створення єдиного слідчого органу в Україні. Правовим підґрунтям цього слід вважати 9 пункт Перехідних положень Конституції України щодо сформування системи органів досудового слідства і введення в дію законів, що регулюють її функціонування з огляду на позбавлення прокуратури України функції досудового розслідування злочинів.

Історія та майбутня діяльність Державного бюро розслідувань стала основою великої кількості статей, наукових робіт українських вчених, юристів та політологів. Наприклад, експерт «Українського інституту майбутнього» у напрямку реформування правоохоронних та судових систем України Д. А. Монастирський вважає, що «саме початок функціонування ДБР має стати точкою неповернення у реформах судових і правоохоронних органів. Заклики ж до перегляду доцільності створення ДБР саме зараз є кроком назад, у минуле». На його думку, сьогодні Україна має хороший шанс на істотні зміни в системі правоохоронних органів та правосуддя, тому що Державне бюро розслідувань повинно побороти корупцію і саме цим забезпечити повне перетворення судової системи (Монастирський Д. А. Державне бюро розслідувань: чи можлива історія успіху [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. Україна. — 2017. — № 10. — Режим доступу: https://dt.ua/internal/derzhavne-byuro-rozsliduvan-chi-mozhliva-istoriya-uspihu-254239_.html).

На підставі усього вищевикладеного, можна зробити висновок, що історія створення Державного бюро розслідування має складний та неоднозначний характер. Проте незважаючи на усі складнощі його становлення як окремого органу досудового розслідування, він повинен забезпечувати справедливий, чесний та незалежний суд щодо розслідування злочинів, скоєних посадовими особами.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Демечук Марина Олександрівна*.